

Motion till riksdagen 2021/22:4493

av Ilona Szatmari Waldau m.fl. (V)

med anledning av prop. 2021/22:155 In- och utpasseringskontroller vid högskoleprovet

1 Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår regeringens proposition 2021/22:155 In- och utpasseringskontroller vid högskoleprovet.

2 Inledning

Lika tillgång till utbildning är en fråga om rättvisa och jämlikhet. För Vänsterpartiet är därför breddad rekrytering och ökad mångfald viktiga mål för högskolan. Högskoleprovet fyller en viktig roll som komplement till betygssurvalet i antagningssystemet. Det är därför viktigt att upprätthålla ett högt förtroende för provet som urvalsinstrument genom att motverka alla former av fusk. Med det sagt så anser Vänsterpartiet trots allt att förslagen i propositionen är oproportionerliga i relation till problemet. Vidare delar Vänsterpartiet kritiken från Göteborgs och Stockholms universitet om att det saknas en grundlig utredning kring hur omfattande problemet med fusk är och vilka andra metoder än de föreslagna som skulle kunna vara effektiva. Som Stockholms universitet påpekat är det största och mest kända exemplet på fusk den liga i Norrköping som dömts till fängelse för sin fuskverksamhet. I det fallet möjliggjordes fusk framför allt genom läckor från provpersonal.

3 Kroppsvisitation

Propositionen föreslår att kroppsvisitation ska kunna genomföras vid in- och utpassering till högskoleprovet. Regeringen drar i propositionen flera paralleller till de säkerhetskontroller som genomförs vid flygplatser, domstolar och i riksdagen. Vänsterpartiet menar dock att det är en signifikant skillnad mellan att upprätthålla

säkerheten på en flygplats, i en domstol eller i riksdagen och att motverka fusk på högskoleprovet.

Som Justitiekanslern (JK) påpekar i sitt remissvar är kroppsvisitation en mycket ingripande åtgärd som endast får förekomma i situationer där begränsningen av grundlagsskyddet kan bedömas som godtagbar. Vänsterpartiet delar JK:s bedömning att införandet av kroppsvisitation inte är proportionerligt i relation till målet med den föreslagna lagstiftningen i propositionen.

Som Universitets- och högskolerådet påpekat riskerar även de som måste genomgå en kroppsvisitation att få kortare rast mellan delproven och därmed få sämre återhämtning och därmed prestera sämre på provet än övriga provdeltagare.

4 Högskoleprovets tillgänglighet

För att högskoleprovet ska fylla sin roll som ett rättvist urvalsinstrument är det inte bara viktigt att motverka fusk utan också att provet är tillgängligt för alla. Det finns redan i dag flera hinder för att kunna göra provet, såsom avstånd till provorter, bristande tillgänglighet för personer med funktionshinder och nivån på provavgiften.

Som Tjänstemännens centralorganisation påpekar i sitt remissvar så riskerar införandet av kroppsvisitation att medföra att mängden provorter minskar för att det blir för dyrt och svårt att anordna provet på mindre orter. Särskilt i mer glesbefolkade delar av landet skulle detta kunna få en väldigt negativ effekt på möjligheten för många att kunna genomföra provet och därmed kunna studera vidare på högskolan.

Vänsterpartiet har flera gånger lyft kritik mot att högskoleprovet inte fullt ut är tillgängligt för personer med funktionsnedsättning, som behöver anpassningar av provet eller provsituationen. Diskrimineringsombudsmannen skriver i sitt remissvar att det är viktigt att inte införandet av kroppsvisitation negativt påverkar möjligheten att vidta tillgänglighetsåtgärder för provdeltagare som har behov av det. Vänsterpartiet anser med erfarenhet från hur det är redan i dag att kroppsvisitation riskerar att göra högskoleprovet ännu mindre tillgängligt.

5 Finansiering av högskoleprovet samt in- och utpasseringskontroller

Det finns en princip om att högskoleprovet ska bära sina egna kostnader genom att provdeltagarna betalar en anmälningsavgift. Så har dock inte varit fallet på många år, utan provets kostnader översteg inkomsterna redan innan pandemin. Utredningen som föregick propositionen föreslog att kroppsvisiteringen skulle bekostas genom en höjning av anmälningsavgiften. Vänsterpartiet delar både synpunkten från flera remissinstanser att 50 kronor mer per deltagare är för lite för att finansiera provets omkostnader och synpunkten från andra remissinstanser att det är fel att höja anmälningsavgiften. Som Universitets- och högskolerådet skriver i rapporten Högskoleprovets intäkter och kostnader 2020, är provet en nationell angelägenhet. Som sådan, och för att man ska kunna garantera provets tillgänglighet för alla invånare, menar Vänsterpartiet att staten måste bära mer av provets kostnader. Det finns en risk för att provanordnare inte vidtar

nuvarande möjliga åtgärder att motverka fusk för att dessa är för kostnadsdrivande, vilket Stockholms universitet påpekar i sitt remissvar till förslaget om kroppsvsitation.

Högskoleprovet borde finansieras så att lärosätena har resurser att vid provtillfällena stävja fusk genom de åtgärder som redan i dag går att vidta. Samtidigt bör avgiften hållas så låg som möjligt för att alla ska ha möjlighet att göra provet.

6 Propositionen bör avslås

Med bakgrund i det som framförts i motionen ser Vänsterpartiet inget annat alternativ än att avslå propositionen.

Riksdagen bör avslå regeringens proposition 2021/22:155 In- och utpasseringskontroller vid högskoleprovet. Detta bör riksdagen besluta.

Ilona Szatmari Waldau (V)

Ulla Andersson (V)

Lorena Delgado Varas (V)

Ali Esbati (V)

Birger Lahti (V)

Cicie Weidby (V)